

**Janusz Szczepański**

***Spółeczność Żydowska Mazowska w XIX-XX wieku, Pułtusk 2005.***

Fragmenty z książki dotyczące Wysokiego Mazowieckiego.

Do walki przeciwko bolszewikom przystąpili Żydzi z Łomży i Wysokiego Mazowieckiego. Walczyli oni zbrojnie u boku Wojska Polskiego. Ich udział w walce potwierdził Naczelny Wódz Józef Piłsudski w wywiadzie dla „Kuriera Porannego” z 26 sierpnia 1920 roku. *„W walce 300 osobowego oddziału partyzanckiego, rekrutującego się głównie z młodzieży Żydowskiej, a próbując usunąć bolszewików z Wysokiego Mazowieckiego, poległo 18 partyzantów wyznania mojżeszowego. Kilku żydowskich partyzantów wziętych do niewoli bolszewicy wkrótce rozstrzelali.”*

(s. 242.)

W 1937 roku ekscesy antysemickie nie ustawały. Ich widownią był przede wszystkim powiat łomżyński, gdzie wpływy Narodowej Demokracji i nastroje antysemickie były bardzo silne. W lutym 1937 roku katolicka prasa tak opisywała sytuację w powiecie łomżyńskim. *„Po ostatnich zdarzeniach w Wysokim Mazowieckiem, Czyżewie i innych miejscowościach powiatu, nastrój podniecenia przemienił się w systematycznie zorganizowaną akację, w której bierze udział ludność całego powiatu [...]. Gospodarze systematycznie odmawiają sprzedawania żywności, a przy wjazdach do wsi w powiecie widnieją tablice z napisami: ŻYDOM WSTĘP WZBRONIONY [...]. We wszystkich miasteczkach powiatu sklepiki żydowskie świecą pustkami, młyny i wiatraki żydowskie są nieczynne, ponieważ nikt nie daje do nich zboża z przemiału.”*

(s. 384.)